

Előterjesztés a kaposváriak véleményének kikéréséről

Határozati javaslat:

Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése, úgy határozott, hogy a lakosság egészét érintő hosszú távú pénzügyi kötelezettség-vállalás, a környezetet érintő beruházások, továbbá a képviselők önmagukra hozott rendeleti szabályok esetén köteles kikérni a kaposváriak véleményét. Ennek érdekében utasítja a jegyzőt, hogy terjesszen be rendelet-tervezetet, amely a fent említett három tárgykörben kötelezővé teszi a helyi népszavazás elrendelését.

Felelős: Csillag Gábor jegyző

Közreműködik: Bálizsné dr. Heizler Krisztina aljegyző

Határidő: 2022. április 10.

Indokolás

Az SZMSZ. 24. § (4) bekezdés alapján az előterjesztés akkor kerülhet napirendre, ha benyújtását megelőzően a jegyzőnek reális lehetősége volt a döntést megalapozó eljárás és a döntési javaslat jogszerűségének ellenőrzésére, aki jogszabálysértés esetén jelezni köteles. Erre hivatkozással a 2022.01.27-i Közgyűlés nem vette napirendjére az ülés előtt egy nappal hajnalban benyújtott 5 soros javaslatot. Amelyet ismételt benyújtok.

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 3. § (1) bekezdése alapján a helyi önkormányzás joga a települések (települési önkormányzatok) és a megyék (területi önkormányzatok) választópolgárainak közösségét illeti meg. Ugyanezen szakasz (4) bekezdése alapján a választópolgárok választott képviselőik útján és a helyi népszavazáson történő részvételükkel gyakorolják az önkormányzathoz való közösségi jogaikat. A Mötv.41. § (3) bekezdése alapján az önkormányzati döntést a képviselő-testület, a helyi népszavazás, a képviselő-testület felhatalmazása alapján a képviselő-testület bizottsága, a részönkormányzat testülete, a társulása, a polgármester, továbbá a jegyző hozhat.

A népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezéséről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 32. § (1) bekezdése alapján a helyi önkormányzat képviselő-testülete helyi népszavazást rendelhet el a képviselő-testület hatáskörébe tartozó ügyben. Ugyanezen szakasz (2) bekezdése a) - d) pontjai alapján nem lehet helyi népszavazást tartani: a költségvetésről és a zárszámadásról, a helyi adókról, a képviselő-testület hatáskörébe tartozó személyi és szervezetalakítási kérdésről, a képviselő-testület feloszlásának a kimondásáról. Az Nsztv. 33. § bekezdése alapján a képviselő-testület helyi népszavazást köteles elrendelni abban a kérdésben, amelyben törvény vagy önkormányzati rendelet helyi népszavazás megtartását írja elő.

Az Nsztv. 34. § (1) bekezdése a) - c) pontjai alapján helyi népszavazást kezdeményezhet: a képviselő-testület tagjainak legalább egynegyede, a képviselő-testület bizottsága, az önkormányzati rendeletben meghatározott számú választópolgár, ami nem lehet

kevesebb a választópolgárok tíz százalékánál, és nem lehet több a választópolgárok huszonöt százalékánál. Ugyanezen szakasz (2) bekezdése alapján a képviselő-testület köteles elrendelni a helyi népszavazást, ha azt az önkormányzati rendeletében meghatározott számú választópolgár kezdeményezte.

A koronavírus-világjárványról szóló 2021. évi I. törvény módosítása értelmében a koronavírus miatt elrendelt veszélyhelyzet megszűnését követő napig időközi választás nem tűzhető ki, illetve a már kitűzött választások elmaradtak. A 2021. évi I. törvényt az Országgyűlés szeptember utolsó napjaiban módosította, így a veszélyhelyzet 2022. január 1-jéig fennmarad. A ki nem tűzött, és az elmaradt időközi választást a veszélyhelyzet megszűnését követő tizenöt napon belül ki kell tűzni. Helyi népszavazás a veszélyhelyzet megszűnéséig nem kezdeményezhető és nem tartható, továbbá a már folyamatban lévő népszavazási kezdeményezésekhez kapcsolódó valamennyi határidő megszakad, azok a veszélyhelyzet megszűnését követő napon indulnak újra. 2021. július 21-én a Magyar Közlönyben megjelent az országos népszavazás megrendezhetőségéről szóló 438/2021. (VII.21.) Korm. rendelet, melynek értelmében újra kezdeményezhető országos népszavazás, előbbi rendelkezés hatálya ugyanakkor a helyi népszavazásokra nem terjed ki.

Jelenleg Magyarországon a veszélyhelyzetre hivatkozva olyan jogi szabályozás van hatályban, hogy országos népszavazást lehet, de helyi népszavazást nem lehet tartani. Hasonlóan a veszélyhelyzet alatt nem lehetett képviselő-testületi üléseket tartani – kis településen 5 fős testület sem -, míg az országgyűlés 199 fővel az ország minden területéről a fővárosba, majd onnan hazautazó képviselők dönthettek, tanácskozhattak. Ez járványügyi szempontból rendkívül veszélyes, különösen az oltás lehetősége előtti időszakban. A jogi szabályozás módosításával az úgynevezett online döntéshozatal lehetőségét sem biztosította jogszabály, holott a technikai feltételek a XXI. század elején adóttak. Az Alkotmánybíróság nem döntött a nyilvánvalóan ésszerűtlen rendelkezés alkotmányosságáról.

Az önkormányzat az alkotmányos közvetlen hatalomgyakorlás biztosítására rendeletet alkothat. A veszélyhelyzet megszűnte, a korlátozó szabályok visszavonása vagy az Alkotmánybíróság határozott fellépése esetén a kaposváriak ismét élhetnek alkotmányos jogukkal a helyi népszavazással.

Két alkalommal terjesztettem be rendelettervezetet a Közgyűlés elé, hogy csökkentse a maximumról a minimumra (25%-ról 10%-ra) a helyi népszavazás kezdeményezéséhez szükséges aláírások számát. Első alkalommal 2021. szeptember 23. ülésén a Közgyűlés kérdés és hozzászólás nélkül szégyenteljes hallgatás mellett 5 igen – közülük egy többségi frakcióhoz tartozó képviselő - szavazattal 10 nem szavazattal elutasította indítványomat, mely szerint a helyi népszavazást a kaposvári választópolgárok 10 %-a kezdeményezhessen, a korábbi 25%-os törvényi maximum helyett. Második alkalommal a Közgyűlési többség a bizottság által tárgyalt önálló előterjesztésemet meg sem tárgyalta, nem vette napirendre, ami példátlan arrogancia a rendszerváltás óta. Ékes bizonyítéka a félelemnek, a választók véleményétől.

2021. szeptember 23. ülésén előterjesztőként az alábbi kiegészítést tettem az írásos beadványhoz:

„**dr. Nadrai Norbert József képviselő** részletes indoklást ad, mivel a jogi bizottságon nem volt semmilyen kérdés vagy hozzászólás. Magyarországon aláírásgyűjtési dömping van.

A jogon kívüli véleménynyilvánítások korát értjük: nemzeti konzultációk, előválasztások. Míg az előző a kormánypártszövetség, addig az utóbbi az ellenzéki oldal felaprózódott pártjainak eszköze. Nemzeti konzultációk jellemzője a feleletet magában foglaló kérdések, amelyek egy kormányzati döntés társadalmi támogatottságát kívánja csupán indokolni, de valós választást nem kínál. Ez látszik az egyes kérdésekre adott válaszadók támogatottsági arányain, amelyek 90% feletti, jellemzően 97-99% között, mint egy korábbi korszakban. Pl. Brüsszel új adókat akar ránk kényszeríteni, hogy ki fizessen a multinacionális vállalatok vagy a családok. 99% úgy döntött, hogy a multinacionális cégek fizessenek. A konzultációs kérdések nem közvélemény-kutatási módszertan alapján kerülnek összeállításra, és a kiértékelésének módjában sem szerepelnek a közvélemény-kutatással kapcsolatos szakmai szempontok. 2015-ben a Miniszterelnökség megtagadta a feldolgozási adatok és a feldolgozás körülményeinek nyilvánosságra hozatalát, a Fővárosi Törvényszék első fokon kötelezte a jogutód Kabinetirodát, fellebbezés nyújtottak be a Fővárosi Ítéltáblához. Közvetlen hatalom gyakorlására ez az eszköz alkalmatlan, valódi választási alternatívák nem jelennek meg. A másik jogon kívüli eszköz, ami kezd terjedni az előválasztás, ahol az ellenzéki pártok országos elnökeinek megegyezését hivatott minél szélesebb társadalmi támogatottsággal megerősíteni. Az előválasztási eljárás alatti elnöki alkuk szerinti visszaléptetések, valamint a független jelöltek indulásának megakadályozása a pártfrakciók valamelyikéhez kötelező csatlakozás követelménye okán. Nem a jelöltek képességéről, törvényalkotáshoz szüksége tudásáról, támogatottságáról, hanem az egyes pártok választókerületenkénti támogatottságának felméréséről szól. A politikai ellenfél híveit megszervezve kiválaszthatja a saját konkurensét. Pár száz ellenkező oldali szavazó eldöntheti az ellenzéki jelölt győzelmét. A választási eljárás alapelvei nem érvényesülnek, pártok megegyezése a mérvadó. A jelenlegi kiválasztási feltételek nem a körzetben élő választók, hanem az adott párt országos vezetőjének képviselőjét ellátó személy kiválasztásáról szól. Ezt plakáton is látni lehet. Közvetlen hatalom gyakorlására ez az eszköz is alkalmatlan, valódi választási alternatívák nem jelennek meg, pártelnöki alkuk jóváhagyását célozza és korlátozza a jelöltek részvételét. A közvetlen hatalomgyakorlás eszköze Magyarországon a népszavazás. A rendszerváltás utáni hatalom gyakorlását befolyásoló tényező, hogy a Közgyűlési többséget 1998 óta egy politikai erő alkotja. A polgármesteri posztot 1994-től ugyanaz a személy tölti be, amely a jelenlegi mandátum végére 30 év lesz, 7 egymást követő ciklussal. A képviselői, közvetett hatalomgyakorlásra jelentős hatással volt a választójogi rendszer módosítása is, 1994. évi átalakítása, amely egyfordulós választást vezetett be, majd a 2014 óta az egyéni választókerületi mandátumok és a listás mandátumok aránya jelentősen megváltozott (jelenleg 12:5). Jól mutatja a kompenzáció 50 formális jellegét, hogy 2019-ben a többségi oldalt támogatók és változást akaró polgárok szavazatkülönbsége a tizenkettő egyéni választókerületben mindössze 81 szavazat volt, de ez nem változtatott a képviselői arányon. A helyi választásokon a kaposvári választópolgárok harmada és fele között szokott általában részt venni, tehát nem a teljes népesség harmada és fele között. Ennek a részvételi aránynak valamivel több mint a fele juttat egyéni mandátumhoz képviselőt és polgármestert. Jól érzékelhető, hogy koránt sincs olyan nagyarányú felhatalmazása a többségi oldalt, mint az látszik elsőre. A népszavazás primátusa a képviselői döntéshozattal szemben széles körben elfogadott, de kivételessége is. A kormány másodszor kéri a választók véleményét népszavazáson az elmúlt tíz évben, 200.000 választópolgár aláírása alapján nem valósult meg országos népszavazás, amely sokat elárul a magyar hatalomgyakorlásról. Volt olyan év, ahol a Nemzeti Választási Bizottság az összes benyújtott kérdést elutasította. A Nemzeti Választási Iroda elleni fizikai támadás pedig azonnali kormányfői beavatkozást igényelt euró-atlanti

szövetségeseink nyomására. Az ekkor kiírt népszavazás érvénytelen volt. Kaposváron az utolsó népszavazási kezdeményezés nem jutott el a népszavazásig, de az aláírásgyűjtés önmagában hatást gyakorolt a széleskörű társadalmi vitát kiváltó környezetvédelmi, és egészségvédelmi érvek ütközése miatt. A felsorolt érvek miatt indítványozza a Közgyűlésnek, hogy helyi népszavazást a kaposvári választópolgárok 10 %-a kezdeményezhessen, a korábbi 25%-os törvényi maximum helyett. A maximum kikötése aránytalan a helyi önkormányzati választásokon általában résztvevők számához képest, különösen az országos népszavazás kiírásához szükséges aláírások száma és az országgyűlési választásokon résztvevők számának arányához kb. 3,5%. Nem szolgálja a békés, demokratikus működést, ha adminisztratív eszközökkel elfolytja a Közgyűlés a népakaratot. Tájékoztatta a Közgyűlést, hogy a rendletervezetet 2:4 arányban a Jogi Bizottság nem támogatta, a javaslattal kapcsolatos kérdés, ellenérv nem hangzott el. Kérte a testületet, hogy tárgyalják meg a kérdést és fogadják is el azt.”

Indítványom, mely szerint helyi népszavazást a kaposvári választópolgárok 10 %-a kezdeményezhessen, a korábbi 25%-os törvényi maximum helyett az alapján terjesztettem be, hogy a maximum kikötése aránytalan a helyi önkormányzati választásokon általában résztvevők számához képest, különösen az országos népszavazás kiírásához szükséges aláírások száma és az országgyűlési választásokon résztvevők számának arányához kb. 3,5%.

Az egyes választási tárgyú törvények módosításáról szóló T/17265 törvényjavaslatot 2021. október 12-én elfogadta az Országgyűlés, amelynek értelmében szabadon tartható népszavazás és országos választás egymástól kevesebb mint 41 nap különbséggel, így egy napon is. Sem a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény, sem a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény, sem pedig más jogszabály nem tartalmaz korlátozó rendelkezést a helyi népszavazás napjára vonatkozóan, ezért a helyi népszavazást az országgyűlési képviselők választásával egy napon, illetőleg azt megelőzően vagy azt követően bármikor meg lehet tartani. Az Országgyűlés döntéshozatala megerősíti azt a gazdaságossági célt, hogy a választásokkal együtt, amely a közvetett hatalomgyakorlás képviselőinek kiválasztását szolgálja egyúttal lehetőséget biztosítson a közvetlen hatalomgyakorlásra is. A veszélyhelyzet alatt viszont indokolatlan különbség alapján helyi nem, országos népszavazás tartható.

„Kaposváron az épül, az történik, amit a kaposváriak akarnak.” Sokat halljuk ezt a frázist. 2022. áprilisában az országgyűlési képviselők választásával egyidejűleg, többletköltséget nem jelentve a kormány kikérheti a választók véleményét. Kaposvár Közgyűlése ingyen az állam által finanszírozott választásokon megtehetné ugyanezt. Indokolt önkormányzati ciklusokon átívelő beruházások megvalósítása, a kaposváriak által működési költségekhez való hozzájárulásra kötelezés esetén valóban megkérdezni az itt élőket. A jelenlegi jogszabályi környezetben országos népszavazás, ami korábban nem volt tartható országgyűlési képviselők választásának napján, most megtartásra kerül. A korábban ezen a napon tartható helyi népszavazás, most nem tartható.

Kaposváron a közvetlen hatalomgyakorlás adminisztrációs korlátjának lebontását indokolja, hogy a Közgyűlési többséget 1998 óta egy politikai erő alkotja, a polgármesteri posztot 1994-től ugyanaz az ember tölti be, amely a jelenlegi mandátum végére 30 év lesz, 7 egymást követő ciklussal. A választójogi rendszer 1994. évi átalakítása egyfordulós választást vezetett be, majd a 2014 óta az egyéni választókerületi mandátumok és a listás mandátumok

aránya jelentősen megváltozott (jelenleg 12:5). 2019-ben a többségi oldalt támogatók és változást akaró polgárok szavazatkülönbsége a tizenkettő egyéni választókerületben mindössze 81 szavazat. A helyi választásokon a kaposvári választópolgárok harmada és fele között szokott általában részt venni, tehát nem a teljes népesség harmada és fele között. Ennek a részvételi aránynak valamivel több mint a fele juttat egyéni mandátumhoz képviselőt és polgármestert. Jól érzékelhető, hogy koránt sincs olyan nagyarányú felhatalmazása a többségi oldalnak, mint az látszik elsőre. A népszavazás primátusa a képviselői döntéshozatallal szemben széleskörben elfogadott, de kivételessége is. A kormány másodszor kéri a választók véleményét népszavazáson az elmúlt tíz évben. Kaposváron az utolsó népszavazási kezdeményezés nem jutott el a népszavazásig, de az aláírásgyűjtés önmagában hatást gyakorolt a széleskörű társadalmi vitát kiváltó környezetvédelmi, és egészségvédelmi érvek ütközése miatt.

Kaposváron a több évtizedes, sőt kádári hosszúságú mandátummal rendelkező városvezető, a nyilvánosság egyoldalúsága, az elvándorlás mértéke indokolja, hogy a biztosítsa a Közgyűlés a helyiek jogát saját sorsuk meghatározásában. A kötelező helyi népszavazással a Közgyűlés képes biztosítani, hogy a város fejlesztése ne egy szűk elit érdekei szerint történjen, egyben ne kerüljön szakmai kérdés politikai érdekek ütköző zónájába. Nem csupán képviselőválasztással egybekötött népszavazással lehet a költségeket csökkenteni, de a több milliárdos közpénzből készülő beruházások társadalmisítási forrásai is felhasználhatók erre a célra. Nem konferenciák, látszat egyeztetések és propaganda kell a társadalmisításhoz, hanem a helyi népszavazás, amely biztosítja egy beruházás társadalmi támogatottságát. Különösen, ha a résztvevők pénzéből is épül, továbbá az Ő környezetüket, illetve sok éves pénzügyi kötelezettség-vállalásukat érinti.

Kaposváron ilyen aktuális beruházás a biomassa erőmű, amely környezeti hatása és hosszú távú gazdaságossága miatt, valamint a városi fürdőhöz tervezett szálloda megépítése, amely önkormányzati tulajdonlása és üzemeltetésének évtizedes bérbeadása hosszú távú gazdaságossági kérdés. A népszavazási eljárás alatt minden oldal pro és kontra kifejtheti érveit, a választópolgár a döntéséhez információkhoz juthat. A döntést követően pedig békességben folyhat a beruházás vagy a lakossági igénynek megfelelő másik fejlesztés kezdődhet. Hat alkalommal próbáltam elérni, hogy a képviselők maguk számára rendeletben ne határozzanak meg ingyenes parkolást. Saját érdekükkel képtelenek szembe menni a képviselők, ezért, ha a városlakók pénzéből akarnak parkolni kérjék azok döntését, hogy kifizetik-e. Amennyiben a választóikat meg tudják győzni, hogy azok kifizessék a város egész területén a parkolásukat, akkor erkölcsi kérdés nem merülhet fel velük szemben, addig azonban igen.

Kérem a Közgyűlést, hogy a határozati javaslatot támogatni szíveskedjenek ellátva esküjükhöz híven a választók képviseltét. Továbbra is kérem, hogy az előterjesztő terjesszen elő a Közgyűlés elé rendelet-módosítást, mely szerint helyi népszavazást a kaposvári választópolgárok 10 %-a kezdeményezhessen, a korábbi 25%-os törvényi maximum helyett.

Kaposvár, 2022. február 11.

dr. Nadrai Norbert József

képviselő